

Stories from the Gemara – Competitive Kohanim

(1) תלמוד בבלי מסכת יומא דף כב עמוד א

משנה. בראשונה, כל מי שרוצה לתרום את המזבח - תורם. ובזמן שהן מרובין - רצין ועולין בכבש, כל הקודם את חבירו בארבע אמות - זכה. ואם היו שניהן שוין - הממונה אומר להן: הצביעו. ומה הן מוציין - אחת או שתיים. ואין מוציין אגודל במקדש. מעשה שהיו שניהם שוין ורצין ועולין בכבש, ודחף אחד מהן את חבירו ונפל ונשברה רגלו. וכיון שראו בית דין שבאין לידי סכנה - התקינו שלא יהו תורמין את המזבח אלא בפייס. ארבע פייסות היו שם, וזה הפייס הראשון.

(2) רש"י מסכת יומא דף כב עמוד א

בראשונה כל מי שרוצה לתרום - כל כהן שהיה מאותו בית אב רוצה לתרום הדשן שחרית - תורם, ולא היה פייס לדבר. ובזמן שהן מרובין - הבאים לתרום, זה אומר אני תורם וזה אומר אני תורם, זה היה משפטו. רצין ועולין בכבש - שהוא שלשים ושתיים אורך. וכל הקודם בהן - ליכנס לתוך ארבע אמות עליונות של כבש הסמוכות לראש המזבח - זכה לתרום, וזהו גורלם. ואם היו שניהם שוים - בכניסתן, אין אחד מהן זוכה לתרום, אבל מעתה כולם באין להטיל גורל, ומהו הגורל - הממונה על הפייסות אומר לכולם הצביעו - הוציאו אצבעותיכם, כל אחד יראה אצבעו, כדמפרש לקמן בפירקין: מקיפין ועומדין בעגולה, בא הממונה ונטל מצנפת מעל ראש של אחד מהן, וממנו פייס מתחיל לימנות, ומוציא כל אחד ואחד אצבעו למנין, והממונה אומר: כל שהמנין כלה בו - הוא זוכה. ומוציא מפיו מנין, או מאה או ששים, הרבה יותר משהיו שם הכהנים, ומתחיל למנות מזה שנטל מראשו המצנפת, וסובב והולך. ומונה וחוזר חלילה, עד סוף המנין, ומי שהמנין כלה בו - הוא הזוכה, וכן לכל הפייסות. אחת או שתיים - בגמרא פריך לה עלה. ואין מוציין אגודל במקדש - בגמרא מפרש: מפני הרמאין, כשיקרב המנין לכלות ויביט למי יכלה, יוציא זה העומד לפניו שתי אצבעות כדי שימנה בשני בני אדם וימהר המנין לכלות בו, והממונה לא יבין, לפי שאדם יכול להרחיק אגודל מן האצבע הרבה, ונראין כאצבעות שני בני אדם. אלא בפייס - זה שפירשנו. ארבע פייסות היו שם - ארבע פעמים ביום נאספים לפייס.

(3) תלמוד בבלי מסכת יומא דף כג עמוד א

מעשה שהיו שניהן שוין ורצין ועולין בכבש. תנו רבנן: מעשה בשני כהנים שהיו שניהן שוין ורצין ועולין בכבש, קדם אחד מהן לתוך ארבע אמות של חבירו - נטל סכין ותקע לו בלבו. עמד רבי צדוק על מעלות האולם, ואמר: אחינו בית ישראל שמעו! הרי הוא אומר כי ימצא חלל באדמה ויצאו זקניך ושפטיך, אנו על מי להביא עגלה ערופה? על העיר או על העזרות? געו כל העם בבכיה. בא אביו של תינוק ומצאו כשהוא מפרפר. אמר: הרי הוא כפרתכם, ועדיין בני מפרפר, ולא נטמאה סכין. ללמדך שקשה עליהם טהרת כלים יותר משפיכות דמים. וכן הוא אומר וגם דם נקי שפך מנשה [הרבה מאד] עד אשר מלא [את] ירושלים פה לפה. הי מעשה קדים? אילימא דשפיכות דמים - השתא אשפיכות דמים לא תקינו פייסא, אנשברה רגלו תקינו? אלא דנשברה רגלו קדים. וכיון דתקינו פייסא - ארבע אמות מאי עבידיתייהו? אלא, לעולם דשפיכות דמים קדים. ומעיקרא סבור: אקראי בעלמא הוא, כיון דחזי אפילו ממילא אתו לידי סכנה - תקינו רבנן פייסא. עמד רבי צדוק על מעלות האולם ואמר אחינו בית ישראל שמעו הרי הוא אומר כי ימצא חלל באדמה אנו על מי להביא על העיר או על העזרות. וירושלים בת אתו עגלה ערופה: היא? והתניא: עשרה דברים נאמרו בירושלים, וזו אחת מהן

תלמוד בבלי מסכת יומא דף כג עמוד ב

אינה מביאה עגלה ערופה. ועוד: לא נודע מי הכהו כתיב - והא נודע מי הכהו. אלא כדי להרבות בבכיה. בא אביו של תינוק ומצאו כשהוא מפרפר, אמר הרי הוא כפרתכם ועדיין בני קיים [כו'] ללמדך שקשה עליהם טהרת כלים יותר משפיכות דמים, איבעיא להו: שפיכות דמים הוא דזל, אבל טהרת כלים כדקיימא קיימא, או דילמא שפיכות דמים כדקיימא קיימא אבל טהרת כלים היא דחמירא? - תא שמע: מדקא נסיב לה תלמודא וגם דם נקי שפך מנשה - שמע מינה: שפיכות דמים הוא דזל, וטהרת כלים כדקיימא קיימא.

(4) רש"י מסכת יומא דף כג עמוד א

על מעלות האולם - בהר הבית, אולמות הרבה בנה שם הורדוס, כמו שכתוב בספר יוסף בן גוריון על מעלות האולם בהר הבית, אולמות גרסין בתוספתא. על מי להביא - משל מי תלקח מן היושבים בעיר או מן הכהנים שומרי עזרה.

געו - צעקו

הרי הוא כפרתכם - מיתתו תכפר עליכם

ארבע אמות מאי עבדייהו - גבי מרוצת שפיכות דמים

עשרה דברים - בבבא קמא חשיב לה, בפרק מרובה (פב, ב)

רש"י מסכת יומא דף כג עמוד ב

אינה מביאה עגלה ערופה - דכתיב (דברים פרק כא) כי ימצא חלל באדמה וגו' לרשתה - ואין ירושלים ירושה, דקסבר לא

נתחלקה לשבטים

תלמודא - ראייה

5) חידושי הריטב"א מסכת יומא דף כג עמוד ב

כדי להרבות בבכיה. כלומר שהיה מרבה בכיה כשאומר דברים אלו, דכיון דעל ספק חלל הנמצא בחוץ הקפידה

תורה כל כך, כש"כ על ודאי חלל ובתוך המקדש

מדקא נסיב לה תלמודא וגם דם נקי אשר שפך מנשה. ואף על גב דההוא קרא היה בבית ראשון, ומעשה זה לאחר

כמה שנים, הכי קאמר תלמודא כי מצינו מזמן מרובה שהורגלו לשפוך דמים בירושלים, ומאותו זמן ואילך היה קל

בעיניהם

6) תלמוד בבלי מסכת חולין דף קלג עמוד א

אמר אביי: מריש הוה חטיפנא מתנתא, אמינא - חבובי קא מחביבנא מצוה, כיון דשמענא להא ונתן - ולא שיטול

מעצמו, מיחטף לא חטיפנא, מימר אמרי הבו לי וכיון דשמענא להא דתניא: ויטו אחרי הבצע, ר' מאיר אומר: בני

שמואל חלקם שאלו בפיהם, מימר נמי לא אמינא, ואי יהבו לי שקילנא; כיון דשמענא להא דתניא: הצנועים מושכין

את ידיהם, והגרגרנים חולקים משקל נמי לא שקילנא, לבר ממעלי יומא דכיפורי - לאחזוקי נפשי בכהני; ולפרוס

ידיה? אנסיה ליה עידיה

7) רש"י מסכת חולין דף קלג עמוד א

מימר אמרי הבו לי - הייתי שואלו בפה מלא שהייתי סבור שהוא חיבוב מצוה

חלקם שאלו בפיהם - דמגני להו קרא לבני שמואל ויטו אחרי הבצע אמר רבי מאיר שלא היה עבירת גזל בידם אלא חלק לוי

כגון מעשר ראשון היו שואלין בפיהם

הצנועים מושכין את ידיהם - בחילוק לחם הפנים קאמר במס' יומא בטרף בקלפי (דף לט) משמת שמעון הצדיק נשתלחה

מארה בלחם הפנים

לאחזוקי נפשי בכהני - שלא ישתכח הדבר שאני כהן

ופריך וליפרוס ידיה - כיון שאינו עושה אלא שלא ישתכח שם כהן מעליו יפרוס ידיו לדוכן כל השנה ומחזיק נפשיה בכהני

אנסייה ליה עידיה - עתים שקבע לתלמידיו היו טורדים אותו מלישא את כפיו שהיה עוסק לתלמידיו בעת שהצבור נאספים

לבית הכנסת

8) חידושי הריטב"א מסכת חולין דף קלג עמוד א

אניסי ליה עידיה. פי' שהיה טרוד בתלמודא בעת שקבע לתורתו, שהיה קובע עתים לתורה, כדאמרינן בפסחים (ד'

א') שלא ליפתח בעידיה, ועתו של (ר"י) [אביי] היה קבוע בשעת נשיאות כפים, ומהאי טעמא נמי לא הוי מצי

מחזיק נפשיה בכהן לקרוא בתורה ראשון, ויש שפירשו שהיה חולה מעים ולא היה יכול לעמוד בעצמו כדי קריאת ג'

פסוקים

9) רמב"ם הלכות ביכורים פרק ט

הלכה כב

לא יחטוף הכהן המתנות ולא ישאל בפיו אא"כ נותנין לו בכבוד נוטל, ובזמן שהם רבים בבית המטבחים הצנועים

מושכין ידיהם והגרגרנים נוטלין, ואם היה כהן צנוע ואין מכירין אותו שהוא כהן ה"ז נוטל כדי שיודע לכל שהוא כהן,

ואין הכהנים אוכלין המתנות אלא צלי בחרדל שנאמר למשחה כדרך שאוכלים המלכים

10) תלמוד בבלי מסכת קידושין דף ע עמוד ב

אמר רב יהודה אמר שמואל: ארבע מאות עבדים, ואמרי לה ארבעת אלפים עבדים היו לו לפשחור בן אימר, וכולם

נטמעו בכהונה, וכל כהן שיש בו עזות פנים אינו אלא מהם. אמר אביי: כולו יתבן בשורא דבנהרדעא. ופליגא דרבי

אלעזר, דאמר ר' אלעזר: אם ראית כהן בעזות מצח אל תהרהר אחריו, שנא': ועמך כמריבי כהן